

מתורתו של צדיק אביר ועקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט לקט דרושים ומאמרים, בביאור פשט מצוות התורה וענייני עבודת הש"ת שגלגטו מכל ספריו הק'

פרשת כי תצא ה'תשי"פ

הכל תלוי בזכות מעשיו הטובים

פי תצא למלחמה על איביה, ונתנו ה' אלהיך בידך, ושביית שביו (דברים כא י). יש לְדַקְדֵק, הוּא לֵה לְמִימַר 'כִּי תִלְחַם עִם אוֹיְבֶיךָ'. וְעוֹד, מֵה שְׁאֵמַר וְשִׁבִית שְׁבִי, הוּא לֵה לְמִימַר 'וְשִׁבִית אוֹתוֹ'. וְאֶפְשֶׁר לְרַמֵּז, דְּכָל עֲשִׂית הַמִּלְחָמָה שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בֵּין עִם אוֹיְבֵיהֶם שֶׁהֵם אֲמוֹת הָעוֹלָם, בֵּין עִם יֵצֵר הָרַע שְׂאִין אוֹיֵב גְּדוֹל מִמֶּנּוּ. הַכֹּל תְּלוּי בְּזִכּוֹת גְּדוֹלָה שֶׁל מַעֲשִׂים טוֹבִים, זֶהוּ הַצָּרִי הַגְּדוֹל הַמּוֹעִיל בַּמִּלְחָמָה, וְכִמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כו א) 'אִם בַּחֲקֹתַי תִּלְכּוּ וְאֵת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ', מֵה כְּתִיב תִּמְן (פסוקים ז-ח), 'וְרַדְפְתֶם אֶת אוֹיְבֵיכֶם וְנִפְלוּ לַפְּנֵיכֶם לַחֲרֹב, וְרַדְפוּ מִכֶּם חֲמֹשֶׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רַבְכָּה יִרְדְּפוּ'. וְכֵן אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (תהלים כו א) 'אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לְבִי אִם תִּקּוּם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בּוֹטֵחַ', דֶּהֱתוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים הֵם הַמְכַנְיָעִים וּמְתִישִׁים כַּח הַסְטֵרָא אַחְרָא וְכֹל חִילוּתֶיהָ. וְהִנֵּה כְּשֶׁהָאָדָם אֵינוֹ הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ טוֹב, הַמִּצְוֹת שֶׁעוֹשֶׂה בְּאוֹתוֹ זְמַן נּוֹטֶלֶת אוֹתָם הַסְטֵרָא אַחְרָא וְהֵם חִיוֹתָהּ, וְכִשְׁחֹזֵר וְשָׁב בַּתְּשׁוּבָה כְּרָאוּי חוֹזֵר לוֹ כֹּל מֵה שֶׁנִּטְלָה מִמֶּנּוּ:

מצוות המועילות להכניע את יצר הרע

וְזֶהוּ שְׁאֵמַר **כִּי תִצֵּא לְמִלְחָמָה עַל אוֹיְבֶיךָ**, הוּא יֵצֵר הָרַע, שְׂאִין אוֹיֵב יוֹתֵר מִמֶּנּוּ. וְתִדַּע בְּאֵיזָה כְּלִי זֵין תִּהְיֶה נִלְחָם עִמּוֹ, הֵם הַרְמוּזִים בְּמִלַת **תִּצֵּא**, רֵאשִׁי תְבוֹת תְּפִלִּין צִיצִית אוֹת, 'אוֹת' רֹמֵז לְאוֹת בְּרִית וְלֵאוֹת שִׁבֵת. עוֹד, **תִּצֵּא** רֵאשִׁי תְבוֹת תְּפִלָּה צְדָקָה אוֹר, וְ'אוֹר' הִיא הַתוֹרָה הַנִּקְרָאת 'תוֹרָה אוֹר' (משלי ו כג). עוֹד, **תִּצֵּא** רֵאשִׁי תְבוֹת תְּעִנִית צְדָקָה אוֹר, עַל דֶּרֶךְ צוּם קוֹל מְמוּן. אִם יֵשׁ בְּיָדְךָ הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה עַל תְּקוּנָם תּוֹכֵל לַעֲשׂוֹת מִלְחָמָה עִם יֵצֵר הָרַע, וְעַל יָדֶי זֶה וְנִתְּנוּ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ. מִסְרֵנוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּיָדְךָ וְיִהְיֶה כְּבוֹשׁ תַּחַת יָדְךָ. וְלֹא זֶה בְּלִבְדָּה, אֲלֵא אִף מֵה שֶׁשָּׁבָה מִמָּקָד מַעֲקָרָא הַמִּצְוֹת שֶׁעֲשִׂית בְּעוֹדְךָ לֹא טוֹב וְנִטְלָה אוֹתָם הַסְטֵרָא אַחְרָא, עֲכָשׁוּ הַכֹּל יָשׁוּב לָךְ, וְזֶהוּ וְשִׁבִית שְׁבִי, דֶּהֱיֵנוּ, מֵה שֶׁשָּׁבָה מִמָּקָד תַּחֲזֹר אֶתָּה וְתִקְחֶנּוּ מִמֶּנּוּ:

(פיתוחי חותם פרשת כי תצא)

יראה בלא חכמה אינה יראה שלמה

אשרי תמימי דרך ההלכים בתורת ה' (תהלים קיט א). הִנֵּה אֵין רְצוֹנִי לְכַתֵּב הַדְּקוּקִים שִׁישׁ לְדַקְדֵק בְּכַתוּבִים, רַק מִתּוֹךְ הַפְּרוּשׁ יוֹבְנוּ הַדְּקוּקִים. כְּנֻנְתוֹ בְּזֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַתַּנְּאָ (אבות פ"ג מ"ז) אִם אֵין חֲכָמָה אֵין יְרָאָה, אִם אֵין יְרָאָה אֵין חֲכָמָה, דְּשֵׁנִים אֱלוֹ אַחִים שְׁלֵא יִתְפַּרְדּוּ, דְּזֶה בְּלֵא זֶה אֵינוֹ מוֹעִיל, דָּאֵם יֵשׁ בּוֹ יְרָאָה בְּלֵא חֲכָמָה אִף עַל גַּב דְּהוּא יְרֵא שְׂמִים בְּתַכְלִית, אֵינוֹ מְגִיעַ לְמַדְרַגַת הַחֲסִידוּת, דָּאֵין בּוֹר יְרֵא חֲסֵא וְלֹא עִם הָאָרֶץ חֲסִיד (שם פ"ב מ"ה). וְאֵם גַּם כֵּן יֵשׁ בּוֹ חֲכָמָה בְּלֵא יְרָאָה אֵין בְּיָדוֹ כְּלוֹם (שבת לא), דְּאֶפְלוּ חֲכָמָתוֹ מְרַבָּה מִמַּעֲשִׂיו אֵין חֲכָמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת (שם פ"ג מ"ט), מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁאֵין בְּיָדוֹ מַעֲשִׂים טוֹבִים כָּלֵל דְּחֲכָמָתוֹ בְּטָלָה וּמְבַטְלָת: זֶהוּ שְׁאֵמַר **אֲשֶׁרִי תְּמִימֵי דֶרֶךְ**, דֶּהֱיֵנוּ

מְקַיֶּמִים מֵה שְׁאֵמַר הַכְּתוּב (דברים יח יג) 'תְּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ', דְּכָל מַעֲשָׂיו יִהְיוּ בְּתִמְיּוּת עִם ה', לֹא יִשָּׂה יָמִין וּשְׂמָאל, שֶׁתִּהְיֶה יְרָאָתוֹ יְרָאָת הַרוֹמְמוֹת. וְלֹא שִׁיךְ שִׁינְעוּ בְּנֵי אָדָם לִירָאָה זֶה, כִּי אִם הַלְכִים בְּתוֹרַת ה', דִּירָאָה בְּלֵא חֲכָמָה אֵינָה יְרָאָה שְׁלָמָה:

אף בשעת הליכתם בעניני העולם מחשבתם בתורה

וְמֵה שְׁאֵמַר הַהַלְכִים, לְהוֹרוֹת דְּלַעוֹלָם אֵינָם מְסִירִים דְּבְרֵי תוֹרָה מִלְבָּם, אֶפְלוּ בְּשַׁעַת מְשֵׂא וּמִתָּן וּבְשַׁעַת אֲכִילָה וּבְשַׁעַת שְׂכִיבָה, דְּבָזָה מְקַיֶּמִים מְקַרָּא שְׁכָתוּב (שם יז) 'וְדַבַּרְתָּ בָם בְּשִׁכְתְּךָ בְּבִיתְךָ וּבְלַכְתְּךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשִׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ'. וְזֶהוּ שְׁאֵמַר הַהַלְכִים, אֶפְלוּ בְּשַׁעַת הַלִּיכְתָּם בְּדֶרֶךְ אֵינָם מְפַנִּים לְבָם לְבַטְלָה, כִּי אִם מַחֲשַׁבְתָּם בְּתוֹרָה. וְמֵה שְׁאֵמַר בְּתוֹרַת ה', לְהוֹרוֹת דְּבַעֲיָן תוֹרָה לְשִׁמָּה:

(אלף בינה, תהלים קיט אות א)

יכול להראות לאחרים ירא"ש שבו, שילמדו ממנו

בה' תתהלל נפשי, ישמעו עניים וישמחו (תהלים לד ג). אֶפְשֶׁר דְּבָא לִזְמַר דֶּהֱיֵכָא דְּלַהוֹרוֹת לְאַחֲרִים כִּיִּצַד יִתְנַהֲגוּ בְּיְרָאָת ה', בְּזֶה מִתֵּר לְהֵרָאוֹת עֲצֻמוֹ שֶׁהוּא יְרֵא אֶת הַשֵּׁם. וּמְפַרֵשׁ כִּיִּצַד יְרָאָת ה' שֶׁהוּא מִתְנַהֵג בֵּה וְאֶפְשֶׁר תְּפִלוּתוֹ וּבְרַכּוּתוֹ וּלְמוֹדוֹ וְצַדִּיקוּתוֹ וּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, וְכֹל זֶה לְהוֹרוֹת לְאַחֲרִים כְּדִי שִׁילְמְדוּ מִמֶּנּוּ, וְלִיכָּא בְּזֶה מְשׁוּם יוֹהָרָא כִּינֵן דְּלִבּוֹ שְׁלָם עִם הַשֵּׁם, שְׂאִין כְּנֻנְתוֹ כִּי אִם לְהוֹרוֹת לְאַחֲרִים וְלֹא לְהִנָּאֵת עֲצֻמוֹ הוּא דוֹרֵשׁ, שְׂרִי לְמַעַבְדַּד הַכִּי. וְאֶפְשֶׁר דְּלָזָה נְמִי כּוֹן הַנְּבִיא עָלָיו הַשְּׁלוֹם בְּאֶמְרוֹ (ירמיה ט כג) 'כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשֶּׁכֶל וְיִדַּע אוֹתִי, דְּמִלַת 'הַשֶּׁכֶל' הוּא לְשׁוֹן צוּוּי, וְלֹא הִיָּה לוֹ לִזְמַר רַק 'לְהַשְׁכִּיל וְלִידַע אוֹתִי, אוֹ 'הַמְשַׁכִּיל יוֹדַע אוֹתִי'. אֲלֵא בֵּא לְלַמְדַנּוּ, דֶּהֱמַשְׁבַּח עֲצֻמוֹ בְּיְרָאָת ה', אֵין נְכוּן לְשַׁבַּח עֲצֻמוֹ שֶׁהוּא יְרֵא ה' כְּדִי שִׁיכְבְּדוּהוּ, אֲבָל לְהוֹרוֹת לְאַחֲרִים מַעֲשָׂיו כְּדִי שִׁילְמְדוּ מִמֶּנּוּ, טוֹב הַדְּבַר. וְזֶהוּ שְׁאֵמַר 'בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשֶּׁכֶל', דֶּהֱיֵנוּ, כְּשִׂיאֵמַר לְאַחַר 'הַשֶּׁכֶל' וְעֲשִׂה כְּמוֹתַי כִּי כַּךְ דְּרָכֵי בְּיְרָאָת ה', בְּזֶה הַעֲנִין שְׂרִי. וְזֶהוּ 'כִּי בְּאֵלֶּה חִפְצֹתַי' (שם), דֶּהֱיֵנוּ, שִׁיָּהִיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מוֹרִים זֶה לְזֶה יְרָאָת ה', דְּכִזָּה תִּרְבֶּה דַּעַת וְיְרָאָת ה', וְכִמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּתַלְמוּדָא (סוטה מ), מִנֵּי וּמִנְיָה יִתְקַלַּס עֲלֵאָה. וְזֶהוּ שְׁאֵמַר **בה' תתהלל נפשי**, דֶּהֱיֵנוּ בְּיְרָאָת ה' אֵין מְשַׁבַּח נְפִשִׁי, וְלֹא לְכַבּוֹד עֲצֻמִי אֵין מְבַקֵּשׁ רַק כְּדִי שִׁישְׁמְעוּ עֲנִיִים וְיִשְׁמְחוּ, מְשׁוּם שִׁילְמְדוּ מִמֶּנּוּ לַעֲשׂוֹת:

העניים הם השומעים מאחרים המראים עצמם יראי שמים

וְמֵה שֶׁכָּתַב עֲנִיִים, מְשׁוּם דֶּאֵינוּ מְטָה אֲזַנּוּ לְשִׁמְעַ דְּבַר זֶה כְּשִׁיאַחַר אוֹמַר לוֹ 'כַּךְ אֲנִי עוֹשֶׂה בְּיְרָאָת ה' וְגַמְעֵשִׂים טוֹבִים וְגַם אֶתָּה תִּהְיֶה עוֹשֶׂה כַּךְ' אֲלֵא הָעֲנִי, מְשׁוּם דֶּהֱעֲנֵנוּ, כִּינֵן דֶּאֵינוּ מְבַקֵּשׁ כְּבוֹד לַעֲצֻמוֹ, יֵאמַר, גַּם זֶה שְׁמוּרָה לִי יְרָאָת ה' שֶׁהוּא יְרֵא, אֵין בְּדַעַתוֹ לְהַתְּפַאֵר וּלְשַׁבַּח עֲצֻמוֹ, רַק כְּנֻנְתוֹ לְהִנָּאֵתִי לְהוֹרוֹת לִי דֶּרֶךְ הַשֵּׁם שְׂאֵלְךָ בְּה'. וְזֶה מַחֲמַת שֶׁהַשּׁוֹמֵעַ הוּא עֲנִי, דֵּן בְּדַעַתוֹ שְׁגַם הָאוֹמַר וְהַמוֹרָה לוֹ עֲנֵנוּ הוּא, וְכְנֻנְתוֹ כִּי

לכל ואין מציל מידו, כף הלהוטים אחר העולם הזה אינם מבחינים בין ממון המתר להם לאסור להם: וכא דוד המלך עליו השלום לומר דלריק הם יגיעים, דאפלו יצליחו בעולם הזה ויבלו בטוב ימיהם ושנותיהם בנעימים בהצלחות העולם הזה, העקר חסר, שכאותו עולם הארץ יהיו רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף, ולשמחה ששמחו בעולם הזה הרי נשכח כל השכע. אכל הבוטחים בה' אינם חושבים הנאות העולם הזה כי אם להכל וריק, וכל מגמתם כי אם לעשות רצון קונם, והקדוש ברוך הוא ממציא להם מזונותיהם בנחת ולא בצער, ברוח לא בצמצום. ומה שמגיע להם, שמחים בו ואומרים דינו:

הרודפים אחר תאוות העולם לא ישאר בידם מאומה

וזהו שאמר הכפירים, שפונתם כי אם להצלחות העולם הזה, זה גרם להם עד שנעשו רשים מן המצות ומעשים טובים בעולם הזה, עד שנשארו ריקים ורעבים בעולם הבא. וזהו שאמר רש"י ורעבו, רשו בעולם הזה ורעבו בעולם הבא. אמנם, דרשי ה' לא יחסרו כל טוב:

(אלף בינה מזמור לד בתהלים)

המואס בהבלי העוה"ז - מסייעים בידו

גר אנכי בארץ אל תסתר ממני מצותיך (תהלים קיט יט). מה שאמר גר אנכי בארץ, פונתו כיון דימי אדם קצובים, מעט ורעים, ואין אמונה בחיים, דהיום פאן ומחר בקבר. משום הכי קאמר, כיון דגר אנכי ולא אדע יום נסיעתי דשמא קרוב הוא, לכך אני מבקש ושואל ממה מעתה ומעכשו אל תסתר ממני מצותיך, פה שעה אחת קדם:

כיון שמואס בחיי העולם הזה יבקש לידע השגות התורה

אי נמי, פונתו בזה, דהאדם הרודף אחר הבלי העולם הזה וחושב העולם הזה עקר, ואינו חושש בקיום התורה והמצות, פשוט הוא דמן השמים מעלימין ממנו המצות וטעמיהן, דכיון דאינו רוצה בקיומם, דבדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו (מכות י). אכל האדם המואס בהבלי העולם, ורודף אחר התורה והמצות, ובכל יום מחשב ביום הדין, מן השמים מורים לו דרך טובה וישרה ודרך התורה והמצות, דהבא לטהר מסייעין אותו (יומא לח):

(אלף בינה, תהלים קיט אות א)

אם להורות לו דרך ישרה ולא להתפאר ולשבח עצמו. אכל אם השומע אינו ענו, הוא אומר, זה האדם האומר לנו ממני תלמדו יראת ה', לכבוד עצמו הוא דורש כדי להתפאר. ולהכי קאמר ישמעו ענוים ושמחו, דהינו, הענוים הם שישמחו כשאמר להם עבדו את ה' כמו שאני עובד, ומני ומניכו יתקלס עלאה. וזה שאמר גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדו:

(אלף בינה, מזמור לד בתהלים)

צריך האדם להתבונן בעיקר ביאתו לעולם

פי פערתי ואשאפה פי למצותיך יאבתי (תהלים קיט קלא). עוד, מלת יאבתי אותיות 'ביאתי', דצריך האדם להתבונן עקר ביאתו למה, ומה טעם ביאה זו ומה הנאה יש למלכו של עולם בה, אלא ודאי דבר פשוט הוא שלא הביאו הקדוש ברוך הוא לעולם כי אם לקים מצותיו. וזהו הרמז במלות יאבתי שהיא אותיות 'ביאתי', שאומר דוד המלך עליו השלום, הטעם שאני למצותיך יאבתי ואוהב בהם ומתדבק בהם לקימם, משום שאני זוכר תמיד ביאתי לעולם מה טיבה ומה הנאה יש לך בי, אלא העקר הוא כדי לקים מצותיך, ואם איני מקים מצותיך מה אני ומה חיי ומה תועלת יש בי, לכן אני נזהר מאד במצותיך לקימם. אמנם אני שואל ממה הודיעני שיש כל מצוה ומצוה על תקונו:

(מעגלי צדק אות פ"א)

הרצים אחר העוה"ז מפסידים בעוה"ב

כפירים רשו ורעבו, ודרשי ה' לא יחסרו כל טוב (תהלים לד יא). הכפירים, קורא לבני אדם שכל טרחם ומשאם ועמלם הוא להשגות הנאות העולם הזה, כדי שיהיו אוכלים ושבועים כחפצם ורצונם, ומתכסים כחפצם ורצונם, והם לעולם הרצים יצאו דחופים, יום ולילה לא ישבתו, ואינם חוששים להתפלל תפלה פראוי, ולא לעסק בתורה, באפן שכלי עלמא יעידו ויגידו שאין פונת הרצים הדחופים רק להשיג הצלחות העולם הזה, וכל עניני עולם הבא נחשבים (בין עיניהם) [בעיניהם] טפל דטפל, והם דומים לבהמות וחיות שאין פונתם רק למלאת בטנם ותו לא מדי. ומה שדמה אותם לכפירים ביחוד, משום דהכפיר עושה אנס

חידה שבועית: מה אומר רבינו באיזו זכות יכולים ישראל לנצח את אויביהם?

(נא לכתוב תשובה קצרה ומתמצתת!).

פתרונות יש לשלוח עד יום שלישי הקרוב

למייל: 0774702681@gmail.com או לפקס 0774702681, יש לציין בראש הדף 'עבוד אביר יעקב'

שם הזוכה בסידור לשחרית
מתיבתא בהוצאת עוז והדר:

פר' במדבר:

ה' יוסף טויטו מנתיבות.

התשובה צריכה להיות מתוך ספרי מודן האביר יעקב ז"ע (או מתוך עלון זה) בין שולחי התשובות תיערך הגרלה על סידור לשחרית מתיבתא בהוצאת "עוז והדר".

